

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนา
กระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชน
ในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย*

LEGAL ENFORCEMENT PROBLEMS TO PROMOTE SUPPORT
AND DEVELOP THE SOCIAL WELFARE PROCESS ARRANGED
BY THE COMMUNITY IN THE SOCIAL WELFARE
SYSTEM OF THAILAND

ชวิน คำบุญเรือง
Chawin Kamboonruang
พรชัย เลื่อนฉวี
Pornchai Luernshavee
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
Pathumthani University, Thailand
E-mail: chawin125@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ตลอดจนศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของต่างประเทศ และของประเทศไทย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคม ที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการหลายฉบับ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ตามกฎหมายในหลายหลักเกณฑ์ตามกฎหมายแต่ละฉบับที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคในการขอรับความช่วยเหลือ ตามกฎหมาย รวมถึงยังมีการกำหนดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกันหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดความ

* Received 3 December 2019; Revised 16 December 2019; Accepted 22 December 2019

ทับซ้อนของการทำงาน และทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในการใช้จ่ายงบประมาณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ให้อยู่ในกฎหมายเพียงฉบับเดียว เพื่อให้การจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนของไทย เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายที่ต้องการช่วยเหลือชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์

คำสำคัญ: สวัสดิการสังคม, รัฐสวัสดิการ, การสนับสนุนและพัฒนา

Abstract

The dissertation aims to study basic information, concept, principle and legal theory regarding the promotion and development of social welfare process by community in the social welfare system, including the legal measurement thereof in Thailand and other countries, in order to efficiently and sustainably resolve the problem on the legal enforcement on the promotion and development of social welfare process by community in the social welfare system in Thailand.

The study found that:

There are many issues as to the enforcement of laws on the promote and development of social welfare process by community in the social welfare system in Thailand where the laws create several criterions which lead to the disparity and inequality. Besides, the overlapping power between government sectors also causes the duplication of expenditure. The issues aforesaid, therefore, are the reason which make difficulties for the sustainable promotion and development of social welfare process by community in Thailand. The researcher, therefore, sees that the laws and regulations on the promotion and development of social welfare process by community in the social welfare system should be amended into one law. This is to make efficiency, effectiveness and compliance with the will of law on the social welfare by community

Keywords: Social Welfare, Welfare State, Support and development

บทนำ

ระบบสวัสดิการสังคมนั้น หากพิจารณาในความหมายอย่างแคบ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกของประชาสังคมที่ไม่มีศักยภาพพอที่จะเลี้ยงชีพตนเองได้ ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือตลอดชีวิต ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ด้วยการพยุงฐานะ พัฒนาศักยภาพ และสร้างโอกาสให้มีงานทำ และหากพิจารณาในความหมายอย่างกว้าง สวัสดิการสังคม จะหมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ กีฬาและนันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ (ปฐมภรณ์ บุชปธารง, 2556)

การจัดสวัสดิการสังคมมีรากฐานมาจากแนวคิดทฤษฎีแบบสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมุ่งให้การช่วยเหลือผู้ทุกข์ยาก คนจน โดยอาจเป็นการช่วยเหลือแบบน้อยที่สุด หรือการช่วยเหลือเต็มรูปแบบในมุมมองแบบสิทธิมนุษยชน ซึ่งในสังคมสวัสดิการไม่ใช่การผลักความรับผิดชอบเรื่องสวัสดิการสังคมมาให้ประชาชนรับผิดชอบกันเองเท่านั้น แต่รัฐจะต้องมีบทบาทเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่ง คือ การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มและชุมชนให้เข้มแข็งโดยขยายมิติชุมชนให้ครอบคลุมชุมชน คนงานซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากด้วย เพื่อให้กลุ่มและชุมชนในชนบท ชุมชนแออัดในเมือง และชุมชนคนงาน ซึ่งเป็นชุมชนฐานรากมีสวัสดิการที่เข้มแข็งดูแลกันเองได้ในขณะเดียวกัน รัฐยังคงต้องมีบทบาทในการจัดสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ที่ครอบคลุมคนทั้งประเทศต่อไป และต้องไม่ปิดกั้นประชาชนในการเรียกร้องสิทธิสวัสดิการที่ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มคนชายขอบต่าง ๆ ที่เข้าไม่ถึงสวัสดิการที่จัดโดยรัฐซึ่งมีอีกจำนวนมากด้วย การรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือกันในการจัดสวัสดิการ นำไปสู่อีกแนวคิดหนึ่งในการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะ “ร่วมลงขัน” และกลายมาเป็นรูปแบบการประกันสังคม ซึ่งขยายไปสู่สวัสดิการสังคมซึ่งถือเป็นสิทธิมนุษยชนที่รัฐต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนและดำเนินการ ทำให้เกิดรูปแบบรัฐสวัสดิการที่แตกต่างกันไปตามบริบทของประเทศ มีการใช้การลงขันโดยตรงในรูปแบบเงินสมทบ (ประกันสังคม) หรือใช้ภาษีในการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคม การดำเนินการสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้มีผลในการลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างชัดเจน (ราชกิจจานุเบกษา, 2546)

จากการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่ามีบทบัญญัติกำหนดสิทธิของบุคคลและชุมชนไว้ว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน” (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2544) ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายในระดับ

พระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา พบว่า มีการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมไว้ ได้แก่ 1) พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 3) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 ซึ่งผู้วิจัยพบปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย โดยผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงรายละเอียดปัญหาดังต่อไปนี้ 1) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย 2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางของรัฐที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ 3) ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ 4) มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันอันเนื่องมาจากกระบวนการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย และศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวทั้งในต่างประเทศ และประเทศไทย เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการในประเทศไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นสำคัญ ซึ่งรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 และข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งศึกษาจากตำราทางกฎหมาย บทความทางวิชาการทางนิติศาสตร์ เอกสารที่เป็นคำวินิจฉัยของศาลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวในประเทศไทย เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนทำการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ มุ่งศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ตลอดจนศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการในประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสม ถูกต้องตามหลักทฤษฎีทางกฎหมาย และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ซึ่งถูกกำหนดในกฎหมายหลากหลายประเภททั้งที่เป็นกฎหมายแม่บทและกฎ ในบทนี้ จะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย โดยมีประเด็นปัญหาทางกฎหมาย 4 ประการ

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย

สังคมสวัสดิการ หมายถึง สังคมที่มีสวัสดิการหลายรูปแบบ จัดการโดยหลายสถาบัน แต่ละประเภทแต่ละสถาบันมีความเป็นอิสระต่อกัน สร้างสรรค์สวัสดิการบนพื้นฐานของความสามารถและความเหมาะสมของสถาบันนั้น ๆ เป็นสังคมที่มีสวัสดิการหลากหลาย แต่ไม่ได้จัดโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43 (4) มีบทบัญญัติกำหนดสิทธิของบุคคลและชุมชนไว้ว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิจัดให้มี

ระบบสวัสดิการของชุมชน” (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายในระดับพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา พบว่า มีการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม ได้แก่

1. พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547
2. พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
3. ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยการรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน พ.ศ. 2553
4. ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ 6 ว่าด้วยโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ในอดีต รัฐบาลของประเทศไทยมีการมุ่งเน้นที่จะกำหนดนโยบายด้านการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างโครงการอันจะทำให้ประชาชนพอใจในผลงานของรัฐบาลและเป็นการสร้างฐานคะแนนเสียงของตน หรือเรียกว่าประชานิยม โดยโครงการที่มีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนารูปแบบของโครงการที่สำคัญรูปแบบหนึ่ง โดยรัฐบาลมองจะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งโครงการโดยส่วนใหญ่จะทำในรูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคม และเมื่อชุมชนเข้มแข็งรัฐบาลชุดนั้น ๆ ก็จะสามารถมีคะแนนนิยมให้มีอำนาจอยู่บริหารประเทศต่อไปได้ (ชาติชาย มุกสง, 2559) ระบบการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนพึ่งพาตนเองในลักษณะนี้ เรียกว่า ระบบสังคมสวัสดิการ นั่นเอง รัฐบาลในฐานะฝ่ายบริหารจึงผลักดันเพื่อออกกฎหมายในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการกำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนเงินทุนซึ่งเป็นเงินงบประมาณไปให้แก่ตัวแทนของแต่ละชุมชนในประเทศไปใช้สร้างโครงการที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนเพื่อคนในชุมชน ในทางกลับกันพบว่า เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล รัฐบาลชุดใหม่จะไม่ส่งเสริม สนับสนุนโครงการที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนซึ่งมาจากการบังคับใช้กฎหมายที่ถูกตราขึ้นโดยรัฐบาลชุดก่อนที่เป็นฝ่ายตรงข้ามของตน เพราะคิดว่าจะเป็นการทำให้กระทบต่อคะแนนเสียงหรือฐานเสียงของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ทางออกของวิธีการแก้ปัญหา คือ รัฐบาลชุดใหม่จะออกกฎหมายในระดับต่าง ๆ เพื่อกำหนดการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการขึ้นมาใหม่โดยเป็นการใช้ชื่อกฎหมายใหม่ แต่เนื้อหาและลักษณะการช่วยเหลือชุมชนยังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกับของโครงการในกฎหมายฉบับเดิมที่ยังมีผลบังคับใช้อยู่ จะเห็นได้ว่าช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการจึงขึ้นอยู่กับ การกำหนดนโยบายของรัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่เข้ามาบริหารประเทศเท่านั้น ทำให้ผลของการบังคับใช้กฎหมายจึงไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพ ไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

ตามที่กฎหมายกำหนด และไม่สามารถช่วยเหลือชาวบ้านหรือชุมชน ตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของการตรากฎหมายนั้น ๆ ได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมหลายฉบับ โดยกฎหมายในแต่ละฉบับมีเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในลักษณะเดียวกัน คือ การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการโดยรัฐ ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการเข้ารับความช่วยเหลือที่ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน เพราะกฎหมายแต่ละฉบับก็จะกำหนดหลักเกณฑ์การขอรับความช่วยเหลือที่แตกต่างกันไป อีกทั้งยังเกิดความเหลื่อมล้ำของการรับสิทธิของประชาชนหรือชุมชน เพื่อให้รัฐส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ เนื่องจากเนื้อหาของกฎหมายที่ออกมาในแต่ละยุคของรัฐบาลได้มีการกำหนดสถานะความเป็นนิติบุคคลทางกฎหมายไว้ให้แก่ชุมชนเพื่อจัดทำโครงการสวัสดิการสังคมอย่างไม่เท่าเทียมกันส่งผลทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย จะเห็นได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมโดยใช้กฎหมายหลายฉบับ ผ่านทางนโยบายของรัฐบาลที่มีการเปลี่ยนแปลงในหลายช่วงเวลา ก่อให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้แนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม จึงขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ของรัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่เข้ามาบริหารประเทศเท่านั้น ทำให้ผลของการบังคับใช้กฎหมายจึงไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพ ไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานตามที่กฎหมายกำหนด และไม่สามารถช่วยเหลือชาวบ้านหรือชุมชน ตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของการตรากฎหมายนั้น ๆ ได้อย่างแท้จริง

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางของรัฐที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

ประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นสังคมสวัสดิการ ซึ่งประชาชนมีความต้องการให้รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินและผู้ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชน โดยประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการให้รัฐจัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชนอย่างมีความเสมอภาค เท่าเทียมกัน ดังนั้นการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งนอกจากจะมีส่วนช่วยให้สังคมพื้นฐานในระดับต่าง ๆ มีความเจริญเติบโต คนในชุมชนสามารถดูแลพึ่งพาซึ่งกันและกัน หรือสามารถดูแลพึ่งพาตนเองได้แล้ว ยังส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติในระดับมหภาคอีกด้วย จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดสวัสดิการสังคมของชุมชนในประเทศไทยพบว่า มีการกำหนดบทบาทบัญญัติกฎหมายที่มีเนื้อหาในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ

เพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการไว้ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547
2. พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
3. พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

พ.ศ. 2543

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการหลากหลายฉบับ โดยกฎหมายแต่ละฉบับจะกำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐมากำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายในแต่ละฉบับแตกต่างกันไปตามแต่ที่กฎหมายในฉบับนั้นจะกำหนด แต่หน้าที่และอำนาจจากการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะนี้จะมีหน้าที่หลักเหมือนกัน ซึ่งกระบวนการและหลักเกณฑ์ในการทำงานจะขึ้นอยู่กับขั้นตอนตามที่กฎหมายแต่ละฉบับกำหนด ดังนั้นการกำหนดรูปแบบการใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงาน จึงเกิดปัญหาในการซ้ำซ้อนของการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานว่า เมื่อหน่วยงานหลายหน่วยงานมีหน้าที่ตามกฎหมายในลักษณะเดียวกัน จึงมีผลทำให้เกิดหน่วยงานแต่ละหน่วยงานพยายามสร้างโครงการหรือตั้งชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ให้เข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายของตน เพื่อให้โครงการที่สำเร็จลุล่วงผ่านการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมาเป็นผลงานของหน่วยงานตน หรือในกรณีที่ชุมชนได้รับความช่วยเหลือจากหลายหน่วยงาน หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคหน่วยงานทั้งหลายที่ดูแลก็จะบ่าแย่งการทำหน้าที่ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานตน ตลอดจนยังไม่มีหน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่ในการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษคดีใช้ค่าเสียหายคืนแก่รัฐต่อไป

การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการหลากหลายฉบับ โดยกฎหมายแต่ละฉบับจะกำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐมากำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายในแต่ละฉบับแตกต่างกัน ไม่มีการกำหนดหน่วยงานในการรับผิดชอบหน้าที่หรือใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนเพียงหน่วยงานเดียว รวมถึงการกำหนดสถานะความเป็นนิติบุคคลของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาดำเนินการในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมของชุมชนอย่างไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางกฎหมาย ปัญหาการขาดหน่วยงานกลางของรัฐเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ พบว่า ในปัจจุบัน การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ซึ่งยังไม่ปรากฏว่ามีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะที่เข้ามา

กำกับดูแลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านแต่อย่างใด (กิตติพันธ์ ธนินภิตินันท์, 2561) จะเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการหลากหลาย ฉบับ ทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางกฎหมาย อันได้แก่ หลักนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางของรัฐที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

3. ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

กระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่ควบคุมการบริหารเงินของรัฐ และการกระทำทางปกครองของฝ่ายปกครอง หรือควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) กำหนดให้การตรวจเงินแผ่นดิน กระทำโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระและเป็นกลาง โดยมีสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การปฏิบัติงาน และการดำเนินการอื่น ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกนั่นเอง เงินงบประมาณแผ่นดินของแต่ละประเทศ ล้วนมีที่มาจากภาษีที่รัฐบาลเรียกเก็บภาษีอากรจากประชาชน ประชาชนในฐานะเจ้าของเงินดังกล่าว จึงสมควรที่จะได้ทราบหน่วยงานของรัฐได้ใช้จ่ายเงินไปด้วยความถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ และการที่จะทราบถึงการใช้จ่ายเงินดังกล่าว ซึ่งต้องอาศัยระบบการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นกลไกในการตรวจสอบการบริหารเงินของหน่วยงานของรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบัญญัติกำหนดสิทธิของบุคคลและชุมชนไว้ว่า “บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน” (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) โดยสิทธิของบุคคลและชุมชนดังกล่าว หมายความว่าสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายลำดับรองในระดับพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา พบว่า มีการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมไว้ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547
2. พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
3. ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ 17 ว่าด้วย

โครงการพัฒนาสวัสดิการชาวบ้าน

4. ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ 6 ว่าด้วยโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำหนดให้มีกลไกการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินหรือเงินงบประมาณที่รัฐจัดสรรตามโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานขอรับการสนับสนุน รวมถึงการกำหนดกลไกการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินตามกองทุนที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายในแต่ละฉบับ ในกรณีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทยนั้น โครงการต่าง ๆ ที่มาขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐจะได้รับการจัดสรรเงินทุนตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายแต่ละฉบับกำหนด โดยแหล่งเงินทุนก็จะมีที่มาแตกต่างกันออกไป เช่น เงินทุนมาจากการจัดสรรงบประมาณจากรัฐให้แก่หน่วยงานโดยตรง หรือจะเป็นการนำเงินจากกองทุนที่กฎหมายกำหนดมาเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่โครงการ การใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการจะต้องมีการกำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม แต่เมื่อพิจารณาจากข้อกำหนดกระบวนการตรวจสอบในกรณีการใช้จ่ายเงินแผ่นดินโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชน จะพบว่า กลไกหรือกระบวนการในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวกลับไม่มีมาตรฐานหรือรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากเนื้อหาของกฎหมายได้กำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน รวมถึงการกำหนดกลไกก็เป็นการกำหนดกลไกการตรวจสอบอย่างกว้าง ในกฎหมายบางฉบับมีการตั้งเกณฑ์ในการตรวจสอบและประเมินผลอย่างกว้าง บางฉบับมีกลไกที่ละเอียดรอบคอบรัดกุม แต่ในบางกรณีกฎหมายบางฉบับกลับกำหนดให้คณะกรรมการผู้มีอำนาจในการบริหารเงินตามกฎหมาย มีอำนาจตั้งผู้ตรวจสอบการทำงานของตน การที่รัฐบัญญัติกฎหมายให้มีกลไกหรือกระบวนการในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่เกี่ยวข้องกับโครงการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม โดยไม่มีมาตรฐานหรือรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงการกำหนดให้คณะกรรมการผู้มีอำนาจในการบริหารเงินตามกฎหมาย มีอำนาจตั้งผู้ตรวจสอบการทำงานของตนได้ และการกำหนดหลักเกณฑ์ข้อบังคับของกฎ โดยกำหนดเพียงผู้ตรวจสอบอิสระเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบหรือมีการกำหนดให้มีการตรวจสอบกันเองภายในองค์กรชุมชน ส่วนในกระบวนการตรวจสอบในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติจะเป็นการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีและจัดส่งงบให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแสดงความเห็นเท่านั้น

4. มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันอันเนื่องมาจากกระบวนการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินงานของโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

เพื่อนำมาช่วยในการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้จ่ายเงิน เพราะหากการดำเนินโครงการดังกล่าว ไม่มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน จะส่งผลทำให้การบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการบริหารเงินงบประมาณของบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจมีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณของแผ่นดิน ไม่สามารถดำเนินไปเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนได้ จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมโดยชุมชน พบว่า มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันไว้ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547
2. พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546
3. ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ 6 ว่าด้วยโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท
4. ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ว่าด้วยการรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน พ.ศ. 2553

บทบัญญัติของกฎหมายทั้งพระราชบัญญัติและกฎที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ เนื้อหาส่วนใหญ่ของกฎหมายแต่ละฉบับจะมีมาตรการกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินงานของโครงการภายใต้การบังคับใช้กฎหมาย แต่มาตรการทางกฎหมายส่วนใหญ่จะไม่มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นการเฉพาะ แต่จะเป็นการกำหนดอำนาจในการเพิกถอนสิทธิประโยชน์ขององค์กรชุมชนที่ใช้สิทธิขอรับความช่วยเหลือตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ส่งผลทำให้เกิดความไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทุนในโครงการอย่างการทุจริตประพฤติมิชอบหรือมีการคอร์รัปชันเพื่อโกงเงินแผ่นดินมาเป็นของตนอย่างเป็นระบบแบบแผน ในบางกรณีเกิดปัญหาจากช่องว่างทางกฎหมายอันเกิดจากการที่ไม่มีการกำหนดมาตรการกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินงานของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม ที่ทำให้บุคคลบางกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์จากการตั้งองค์กรชุมชนและนำชื่อขององค์กรชุมชนไปใช้ในการเรียกรับผลประโยชน์ หรือทำโครงการสวัสดิการสังคมไปหาผลประโยชน์มาสู่ตน เพราะไม่มีระบบหรือมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรม การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติและข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยมาตรการทางกฎหมายส่วนใหญ่จะไม่มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นการเฉพาะ แต่จะเป็นการกำหนดอำนาจในการเพิกถอนสิทธิประโยชน์ขององค์กรชุมชน ที่ใช้สิทธิขอรับความช่วยเหลือตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ไม่มีระบบหรือมาตรการทางกฎหมาย เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็น

รูปธรรม ส่งผลทำให้ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อโครงการ ทั้งที่เป็นชาวบ้าน สมาชิกในองค์กร ชุมชน ผู้บริหารองค์กรชุมชน หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลโครงการ ละเลยในการเข้มงวดต่อการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน ผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชน การบังคับใช้กฎหมายในลักษณะดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับ หลักกฎหมายทั่วไปทางการคลังในด้านหลักความรับผิดชอบ และตรวจสอบได้ การดำเนินงานของ กองทุนสวัสดิการชุมชน ส่วนหนึ่งได้รับเงินอุดหนุนมาจากท้องถิ่น แต่ท้องถิ่นเองกลับไม่สามารถ เข้าไปตรวจสอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวได้ ดังนั้น จึงอาจเกิดการทุจริตได้ เพราะว่าบางกองทุน เอง จะไม่กำหนดให้มีการตรวจสอบจากบุคคลภายนอก แต่จะเป็นการตรวจสอบกันเอง โดย คณะกรรมการของกองทุนเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนของตนเองทั้งหมด (ยงยุทธ์ ประมะ, 2562)

จะเห็นได้ว่า การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการป้องปรามมิให้เกิดการทุจริตใน การใช้จ่ายเงินงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบการจัด สวัสดิการสังคมโดยชุมชน โดยมีเนื้อหาเพียงการกำหนดอำนาจในการเพิกถอนสิทธิประโยชน์ ขององค์กรชุมชนที่ใช้สิทธิขอรับความช่วยเหลือตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ไม่มุ่งเน้นการป้องกัน การทุจริตคอร์รัปชันเป็นการเฉพาะ และไม่มีระบบหรือมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการ ทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดปัญหาการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อ ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน อันเนื่องมาจากกระบวนการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการ สวัสดิการสังคม ที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ การที่รัฐไม่กำหนดให้มีระบบหรือ มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลทำให้เกิด ช่องว่างทางกฎหมายที่ทำให้บุคคลบางกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์ จากการตั้งองค์กรชุมชนและ นำชื่อขององค์กรชุมชนไปใช้ในการเรียกรับผลประโยชน์ หรือทำโครงการสวัสดิการสังคมไปหา ผลประโยชน์มาสู่ตนผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อโครงการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแลโครงการ ละเลยในการเข้มงวดต่อการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่ จัดทำโดยชุมชน ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดก็ไม่เกรงกลัวที่จะฝ่าฝืนกฎหมายและสร้างความ เสียหายแก่องค์กรชุมชนและรัฐ จากการทุจริตคอร์รัปชัน

อภิปรายผล

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบการจัด สวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค ในการบังคับใช้กฎหมาย

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบการจัด สวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ที่ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอ ภาคในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องการ

ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมหลายฉบับ โดยกฎหมายในแต่ละฉบับมีเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในลักษณะเดียวกัน คือ การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการโดยรัฐ ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการเข้ารับความช่วยเหลือที่ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน เพราะแต่ละกฎหมาย ก็จะกำหนดหลักเกณฑ์การขอรับความช่วยเหลือที่แตกต่างกันไป รวมทั้งเกิดปัญหาจากช่องว่างในการเข้ารับความช่วยเหลือ เนื่องจากในการเข้ารับความช่วยเหลือตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด มิได้มีการกำหนดลักษณะต้องห้ามของประชาชนที่จะขอรับความช่วยเหลือตามกฎหมาย ส่งผลทำให้เกิดปัญหาว่ามีประชาชนบางคนขอรับความช่วยเหลือตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าวทุกฉบับ ในบางกรณีประชาชนก็ไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือตามที่กฎหมายกำหนดได้เลย เพราะรัฐบาลจะมุ่งเน้นการจัดสรรงบประมาณและสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายให้กับชุมชนหรือกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับตัวแทนของรัฐบาลก่อน หากงบประมาณที่จัดสรรหมด ชุมชนอื่นก็จะไม่ได้รับการช่วยเหลือตามกฎหมาย ทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนกัน ซึ่งมาจากการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับแต่มีเนื้อหาเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการโดยรัฐเช่นเดียวกัน จากการกระทำดังกล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ประชาชนในประเทศไทยที่ส่วนใหญ่เป็นคนมีฐานะยากจนจึงไม่สามารถเข้าถึงการขอรับความช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมและเสมอภาคตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ยังเกิดความเหลื่อมล้ำของการรับสิทธิของประชาชนหรือชุมชน เพื่อให้รัฐส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ เนื่องจากเนื้อหาของกฎหมายที่ออกมาในแต่ละยุคของรัฐบาล ได้มีการกำหนดสถานะความเป็นนิติบุคคลทางกฎหมายไว้ให้แก่ชุมชนเพื่อจัดทำโครงการสวัสดิการสังคมอย่างไม่เท่าเทียมกัน การกำหนดเนื้อหาในลักษณะนี้ก็ส่งผลทำให้เป็นอุปสรรคโดยตรงต่อรัฐที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการให้เกิดความยั่งยืนได้ตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายใด ตราขึ้นโดยรัฐบาลยุคไหน แต่ถ้าไม่สามารถช่วยเหลือชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ก็เท่ากับว่าการบังคับใช้กฎหมายในระบบสังคมสวัสดิการก็ล้มเหลว และผลกระทบจากความล้มเหลวทั้งหมดก็จะกลับคืนสู่ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ ของประชาชนชาวไทย และยังมีผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของประเทศไทยโดยตรงต่อไปอย่างชัดเจน

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางของรัฐที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

การกำหนดรูปแบบการใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงาน จึงเกิดปัญหาในการซ้ำซ้อนของการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน เพราะเมื่อพิจารณาหน้าที่

และอำนาจของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายลักษณะดังกล่าว พบว่า ลักษณะงานของหน่วยงานคล้ายคลึงกันหมด จึงเกิดปัญหาว่า เมื่อหน่วยงานหลายหน่วยงานมีหน้าที่ตามกฎหมายในลักษณะเดียวกัน จึงมีผลทำให้เกิดหน่วยงานแต่ละหน่วยงานพยายามสร้างโครงการหรือตั้งชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ให้เข้าสู่กระบวนการตามกฎหมายของตนเพื่อให้โครงการที่สำเร็จลุล่วงผ่านการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนมาเป็นผลงานของหน่วยงานตน หรือในกรณีที่ชุมชนได้รับความช่วยเหลือจากหลายหน่วยงาน ทำให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรค นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหาจากการกำหนดสถานะความเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชนในหน่วยงานของรัฐด้วย เนื่องจากในกฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนนั้น ในแต่ละกฎหมายจะกำหนดหน่วยงาน ทั้งที่เป็นหน่วยงานในระดับที่มีสถานะไม่ต่ำกว่ากรมหรือเทียบเท่า ซึ่งมีกฎหมายกำหนดความเป็นนิติบุคคลเป็นการเฉพาะ แต่ก็มีกฎหมายบางฉบับกำหนดหน่วยงานสนับสนุนเป็นเพียงหน่วยงานย่อยภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงเท่านั้น ส่งผลทำให้ในรูปแบบการทำงานอย่างมีมาตรฐานและประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละฉบับมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เนื่องจากในการทำงานของหน่วยงานที่มีกฎหมายรับรองความเป็นนิติบุคคล จะมีความสามารถในการขอรับงบประมาณมาบริหารจัดการการดำเนินงานตามที่กฎหมายกำหนดได้ด้วยตนเอง ผิดกับการกำหนดให้หน่วยงานสนับสนุนเป็นเพียงหน่วยงานย่อยภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงเท่านั้น เพราะจะต้องของบประมาณ และบุคลากรผ่านนโยบายของผู้บังคับบัญชาตามสายบังคับบัญชา การแก้ไขปัญหาจะต้องรอการอนุมัติตามขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาพอสมควร การทำงานทั้งในหน้าที่และอำนาจก็ต้องกระทำการผ่านการสั่งการของผู้บังคับบัญชา จึงขาดความเป็นอิสระและเอกภาพในการทำงานและบังคับใช้กฎหมายของตน ในบางกรณียังเกิดปัญหาจากการที่หน่วยงานที่กำหนดขึ้นไม่ได้มีหน้าที่หลักในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนเป็นการเฉพาะ แต่ยังต้องทำหน้าที่อื่นตามกฎหมายอื่นอีกด้วย

3. ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำหนดให้มีกลไกการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินหรือเงินงบประมาณที่รัฐจัดสรรตามโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานขอรับการสนับสนุน รวมถึงการกำหนดกลไกการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินตามกองทุนที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายในแต่ละฉบับ ในกรณีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทยนั้น โครงการต่าง ๆ ที่มาขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐจะได้รับการจัดสรรเงินทุนตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายแต่ละฉบับกำหนด โดยแหล่งเงินทุนก็จะมีที่มาแตกต่างกันออกไป เช่น เงินทุนมาจากการจัดสรร

งบประมาณจากรัฐให้แก่หน่วยงานโดยตรง หรือจะเป็นการนำเงินจากกองทุนที่กฎหมายกำหนดมาเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่โครงการต่าง ๆ ได้ การที่ประเทศไทย ไม่มีการกำหนดให้มีกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการโดยการกำหนดให้มีองค์กรหรือผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบอย่างเป็นรูปธรรม ย่อมส่งผลทำให้ไม่มีองค์กรใดที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้กลไกหรือกระบวนการในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวกลับไม่มีมาตรฐานหรือรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนว่าโครงการลักษณะนี้จะสามารถนำเงินแผ่นดินดังกล่าวมาใช้กับโครงการที่จัดทำโดยชุมชนด้วยความโปร่งใสปราศจากการทุจริตคอร์รัปชันได้

4. มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน อันเนื่องมาจากกระบวนการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

เมื่อพิจารณาเนื้อหาในบทบัญญัติของกฎหมายทั้งพระราชบัญญัติและกฎที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ พบว่า เนื้อหาส่วนใหญ่ของกฎหมายแต่ละฉบับจะมีมาตรการกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินงานของโครงการภายใต้การบังคับใช้กฎหมาย แต่มาตรการทางกฎหมายส่วนใหญ่จะไม่มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเป็นการเฉพาะ แต่จะเป็นการกำหนดอำนาจในการเพิกถอนสิทธิประโยชน์ขององค์กรชุมชนที่ใช้สิทธิขอรับความช่วยเหลือตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ส่งผลทำให้เกิดความไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินทุนในโครงการอย่างการทุจริต ประพฤติมิชอบ หรือมีการคอร์รัปชันเพื่อโกงเงินแผ่นดินมาเป็นของตนอย่างเป็นระบบแบบแผน ในบางกรณีเกิดปัญหาจากช่องว่างทางกฎหมายอันเกิดจากการที่ไม่มีการกำหนดมาตรการกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินงานของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม ที่ทำให้บุคคลบางกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์จากการตั้งองค์กรชุมชนและนำชื่อขององค์กรชุมชนไปใช้ในการเรียกรับผลประโยชน์ หรือทำโครงการสวัสดิการสังคมไปหาผลประโยชน์มาสู่ตน และส่งผล ทางอ้อมทำให้โครงการที่เกิดขึ้นไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการช่วยเหลือชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ในบางกรณีผู้เสียหายจากโครงการสวัสดิการสังคมทั้งที่อยู่ในโครงการและโดนผลกระทบจากความเสียหายก็ไม่สามารถฟ้องร้องคดีความแก่ผู้กระทำความผิดเพื่อได้รับผิดทางแพ่งได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดสิทธิให้ผู้เสียหาย ที่มีสถานะเป็นบุคคลธรรมดาสามารถฟ้องร้องผู้กระทำความผิดให้ต้องรับผิดทางแพ่งได้ จะต้องเป็นการฟ้องร้องในนามของสมาชิกองค์กรชุมชนทั้งหมดและหากจะใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรม

ทางอาญา ก็จะต้องรวมตัวกันในสมาชิกขององค์กรชุมชนทั้งหมดเพื่อไปเป็นโจทก์ฟ้องคดี ซึ่งถือเป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมาก อีกทั้ง หากเป็นการใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อบังคับเอากับผู้กระทำความผิดก็กลับไม่ได้สร้างความกลัวเกรงในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ เพราะเนื้อหาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่มีการกำหนดโทษปรับหรือโทษจำคุกไว้ เมื่อไม่มีโทษจำคุกจึงส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวที่จะฝ่าฝืนกฎหมายและสร้างความเสียหายแก่องค์กรชุมชน และรัฐจากการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งการสร้าง ความเสียหายในรูปแบบต่าง ๆ จากการทำงานของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคม ที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

สรุป

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 4 ประเด็นปัญหา ได้แก่

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ไม่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลของประเทศไทยมีการมุ่งเน้นที่จะกำหนดนโยบายด้านการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างโครงการอันจะทำให้ประชาชนพอใจในผลงานของรัฐบาลและเป็นการสร้างฐานคะแนนเสียงของตน หรือเรียกว่าประชานิยม โดยโครงการที่มีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนารูปแบบของโครงการที่สำคัญรูปแบบหนึ่งคือ การสร้างกลไกทางกฎหมายให้รองรับการนำเงินงบประมาณมาให้แก่กลุ่มตัวแทนของชาวบ้านโดยตรง และให้ตัวแทนของชาวบ้านนำเงินของแผ่นดินนี้ไปใช้ในการจัดโครงการต่าง ๆ ผ่านการกำกับดูแลของภาครัฐ โดยรัฐบาลมองว่าจะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งโครงการโดยส่วนใหญ่จะทำในรูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคม และเมื่อชุมชนเข้มแข็งรัฐบาลชุดนั้น ๆ ก็จะสามารถมีคะแนนนิยมให้อำนาจอยู่บริหารประเทศต่อไปได้ ระบบการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนพึ่งพาตนเองในลักษณะนี้ เรียกว่า ระบบสังคมสวัสดิการนั่นเอง

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางของรัฐที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ในปัจจุบันประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการหลากหลายฉบับ โดยกฎหมายแต่ละฉบับจะกำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐมากำกับดูแลและบังคับใช้

กฎหมายในแต่ละฉบับแตกต่างกันไปตามแต่ที่กฎหมายในฉบับนั้นจะกำหนด แต่หน้าที่และอำนาจจากการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะนี้จะมีหน้าที่หลักเหมือนกัน คือ กำหนดให้หน่วยงานแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบบังคับใช้กฎหมายฉบับนั้น ๆ มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ซึ่งกระบวนการและหลักเกณฑ์ในการทำงานจะขึ้นอยู่กับขั้นตอนตามที่กฎหมายแต่ละฉบับกำหนด

3. ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ปัญหาที่เกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนนั้น ยังพบปัญหาในกรณีการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชี เนื่องจากในข้อบังคับของกฎ จะกำหนดเพียงผู้ตรวจสอบอิสระเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบ หรือมีการกำหนดการตรวจสอบกันเองภายในองค์กรชุมชน ส่วนในกระบวนการตรวจสอบในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ จะเป็นการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีและจัดส่งงบให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินแสดงความเห็นเท่านั้น หรือไม่ก็จะกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ทำหน้าที่ผู้ตรวจสอบบัญชีตามแต่เนื้อหาของบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนั้น ๆ จะกำหนด ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายที่มีเนื้อหาหลักลักษณะนี้ ทำให้ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบบัญชีการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน ในกรณีการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนเกิดความไม่น่าเชื่อถือ เพราะถึงแม้กฎหมายจะเป็นคนละฉบับแต่รูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินตามโครงการลักษณะนี้ ยังคงเป็นการใช้จ่ายในโครงการที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชนเช่นเดียวกันหมด ดังนั้น หลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานที่ใช้ในการตรวจสอบจึงควรมีมาตรฐานเดียวกันในทุกโครงการ

4. มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน อันเนื่องมาจากกระบวนการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ การทุจริต หมายถึง การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำที่ชั่วช้าและฉ้อโกงโดยเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่ ส่วนการคอร์รัปชัน หมายถึง พฤติการณ์การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะกรณีดังกล่าวเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีตำแหน่งหน้าที่ในเรื่องนั้นหรือไม่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ไม่ว่าจะพฤติการณ์ดังกล่าวจะมุ่งที่ผลประโยชน์ในทางทรัพย์สิน หรือประโยชน์ทางอื่นที่มีใช้ทรัพย์สิน ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันนับได้ว่าเป็นปัญหาอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในทุกสังคม ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน จึงหมายถึง มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการป้องกัน ปราบปราม หรือป้องปราม เพื่อมิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันมี

ความสัมพันธ์กับโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ในแง่ของการป้องกันหรือป้องปรามมิให้การดำเนินโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชน มีพฤติการณ์หรือการกระทำใดอันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการดำเนินโครงการดังกล่าว อันเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับการใช้จ่ายเงินของแผ่นดินในส่วนของการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคม

หากประเทศไทยยังไม่มีกรอบการเนื้อหาของบทบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชน ย่อมส่งผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมาย การสร้างความเชื่อมั่นในระบบสวัสดิการของชุมชน และที่สำคัญที่สุด คือ การกระทบระบบสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เพราะเมื่อชุมชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ภาระหนักก็จะตกมาสู่รัฐและสังคมโดยรวมของประเทศ เมื่อส่วนที่เล็กที่สุดของประเทศล้มเหลว ระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความสงบสุข และการดำรงอยู่ของประเทศก็จะล้มเหลวไปเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย ผู้วิจัย จึงเห็นควรให้ประเทศไทยมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ให้อยู่ในกฎหมายเพียงฉบับเดียว โดยเนื้อหาของกฎหมายจะต้องมีการกำหนดให้ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือจากรัฐในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคม ที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีการกำหนดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ โดยต้องกำหนดความเป็นอิสระ รวมถึงกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตามกฎหมาย ให้มีภารกิจหลักในการกำกับดูแล และช่วยเหลือการส่งเสริม และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการเป็นการเฉพาะ รวมถึงการกำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ และกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน อันเนื่องมาจากกระบวนการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ ดังนี้

1. ควรให้มีบทบัญญัติที่กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ โดยกำหนดให้ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือจากรัฐในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
2. ควรให้มีบทบัญญัติที่กำหนดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ โดยต้องกำหนดความเป็นอิสระ รวมถึงกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตามกฎหมายให้มีภารกิจหลักในการกำกับดูแล และช่วยเหลือการส่งเสริม และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการเป็นการเฉพาะ
3. ควรให้มีบทบัญญัติที่กำหนดกระบวนการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ
4. ควรให้มีบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันอันเนื่องมาจากกระบวนการใช้จ่ายเงินแผ่นดินผ่านโครงการสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการ

เอกสารอ้างอิง

- กิติพัฒน์ ธนินกิตินันท์. (20 ธันวาคม 2561). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย. (ชวิน คำบุญเรือง, ผู้สัมภาษณ์)
- ชาติชาย มุกสง. (2559). นโยบายประชานิยม. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2561 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=นโยบายประชานิยม>
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2544). สวัสดิการโดยภาคชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฐมภรณ์ บุชปอ์รง. (2556). สวัสดิการสังคมในประเทศไทย: กรณีศึกษาสวัสดิการสังคมในบริบทประชาคม สังคม และวัฒนธรรมอาเซียน. วารสารราชบัณฑิตยสถาน, 38(2), 74-93.
- ยงยุทธ์ ประมะ. (25 มกราคม 2562). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการจัดสวัสดิการสังคมที่จัดทำโดยชุมชนในระบบสังคมสวัสดิการของประเทศไทย. (ชวิน คำบุญเรือง, ผู้สัมภาษณ์)
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มาตรา 3.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 238 – 245.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43.